

VORA MAR

CADE - PEGUERA
agost 1976

primera pàgina

ja tenim autopista!

Un dels darrers aconteixements ocorreguts a la nostra comarca ha estat la inauguració de l'anomenada "autopista de Poniente". amb la qual s'han acurçat les distàncies entre la nostra costa i Ciutat.

Mirat amb ulls triomfalistes, diríem que es tracta d'una obra mestra d'enginyeria i de tècnica, o que el Ministeri d'Obres Públiques no ens té abandonats del tot, ja que de tant en tant es despenja amb qualque realització d'aquest tipus. Per cert que el ritme amb què es treballà els darrers dies abans de la inauguració va ésser espectacular per la seva rapidesa i eficàcia, cosa que per desgràcia no és molt freqüent quan es tracta d'obres semblants.

L'autopista facilitarà la comunicació de diversos nuclis del terme uns amb altres i amb la capital. Això vol dir també que el centre administratiu del terme, el poble de Calvià, ens caurà encara més enfora i arraconat; el fet de que l'autopista no en passi, confirma que els nuclis que tenen importància dins el municipi són els de la perifèria.

No hi ha dubte que les autopistes són un símbol del nostre temps de la necessitat de córrer, de la invasió de la naturalesa per l'asfalt i el ciment, i també de la necessitat de comunicació.

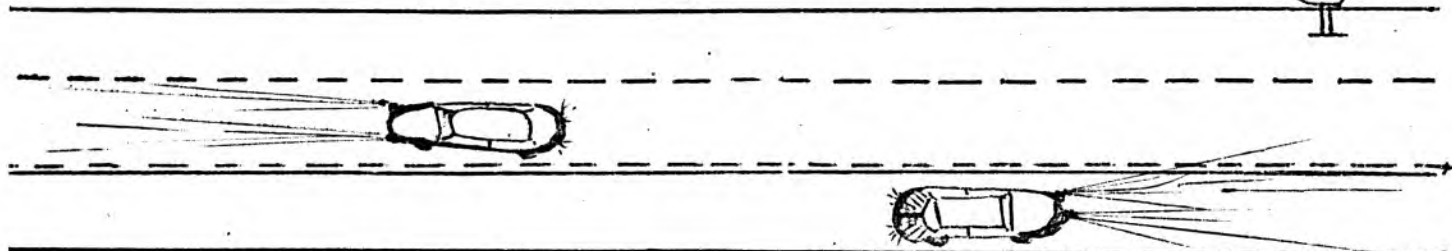
No obstant, la comunicació no s'ha de confondre amb desplaçament. En aquest darrer sentit, una autopista facilita la presència física a un altre lloc, però també la fuga d'un mateix i del propi ambient.

L'autèntica comunicació l'hem de cercar a un nivell més profund, més humà, que es conseguirà millor obrint camins de comprensió i convivència que construint autopistes de conglomerat asfàltic. Naturalment, unes bones carreteres ens ajudaran a conseguir aquesta comunicació si les usam: no per fugir, sinó per anar a cercar o a donar; en definitiva, per vèncer l'aïllament i l'individualisme.

Tant a nivell de país com a nivell de poble, no oblidem que per arribar a tenir unes autèntiques vies de comunicació humana ens sobren indicadors de prohibició (encara que els pintem de blau) i en manquen d'altres que oferisquin via lliure cap a la democràcia. Comunicació vol dir diàleg entre tots, i ja és hora que puguin obrir la boca els qui fins ara només han pogut obrir (o tapar-se) les orelles.

Al nostre poble i al nostre municipi, amb autopistes o sense, també hi falta comunicació: dels ciutadans uns amb altres, venent l'individualisme, i entre els ciutadans i l'administració, començant per fomentar una autèntica representativitat.

De cada dia es fa més necessari cercar i obrir nous camins, com més amples millor. Però que no siguin com els de "Ses Corterades", que segons els entesos no duen enlloc.

CLUB ARTISTICO DEPORTIVO DE PAGUERA

ASAMBLEA GENERAL

En la Asamblea General del CADE celebrada el día 22 de julio, como siempre con escasa asistencia de Socios, se aprobó lo siguiente:

BALANCE ECONOMICO DE 1975:

INGRESOS:

Saldo en Caja de 1974	164.496'55	pts.
Socios Fundadores: Admisión	31.000'--	"
Cuotas	122.200'--	"
Socios Numerarios	14.100'--	"
Socios Eventuales y Donativos	186.326'55	"
Aportación Primera Instalación.	11.000'--	"
Varios.	36.655'45	"
Importe total	554.778'55	"

GASTOS:

Secretaría.	25.000'--	pts.
Sección Artística: Material	98.097'--	"
Gastos	23.518'--	"
Sección Deportiva: Material	6.038'--	"
Gastos	37.925'--	"
Obras	42.998'15	"
Gastos Generales.	185.611'60	"
Varios.	86.298'--	"
Importe total	505.485'75	"
SALDO EN CAJA	49.292'80	"

PRESUPUESTO CLUB ARTISTICO DEPORTIVO DE PAGUERA (CADE) 1.976

=====

INGRESOS

Saldo en Caja y bancos al 31-12-75	49.292'80	pts.
Socios fundadores cuotas de admisión	10.000'00	"
Socios fundadores cuotas	115.000'00	"
Socios numerarios cuotas	15.000'00	"
Socios eventuales cuotas	10.000'00	"
Varios y donativos	100.000'00	"
Intereses bancos	1.000'00	"
Cobro efecto P.Ferrá y A. Colomar	133.000'00	"
Id. Id. Id. Id.	133.000'00	"
id. id. id. id.	91.480'00	"
TOTAL	657.272'80	pts.

=====

GASTOS

Construcción campo de tenis	250.000'-	pts.
Sección deportiva (material y gastos)	100.000'-	"
Sección artística (material y gastos)	80.000'-	"
Varios	77.272'80	"
Fondo de reserva	150.000'-	"

=====

TOTAL 657.272'80 pts.

Tras la elección de nuevo Presidente y Secretario, la Junta de Gobierno del CADE quedó constituida de la siguiente forma:

PRESIDENTE: José Rubio Amengual
 VICEPRESIDENTE: Mateo Pons Bauzá
 SECRETARIO: Sebastián Genovard Ramis
 TESORERO: Antonio López Giménez
 VOCALES: Guillermo Gayá Martínez
 Jaime Pons Bauzá
 Rafael Solbas López
 Lleonard Muntaner Mariano.

LA JUNTA INFORMA

En la primera reunión de la Junta de Gobierno presidida por el nuevo Presidente José Rubio, se nombraron los siguientes responsables y presidentes de Sección:

1) D. Jaime Pons Bauzá, Presidente de Tiro con Arco
 D. Bartolomé Gayá Verger, Presidente de Fútbol
 D. Antonio Mulet Bestard, encargado de Material
 Srta. Francisca Rubio Barceló, Bibliotecaria.

Para cualquier asunto relacionado con alguna actividad, diríjense a sus respectivos Presidentes o Encargados.

CARTA DIRIGIDA A LOS SOCIOS:

Amigos: Me dirijo a Vds. en la primera ocasión que he tenido. Quiero dar a conocer mis ideas a través del boletín "VORA MAR".

Al ocupar este cargo por primera vez, ya que la mayoría de Vds. me dieron un voto de confianza para ocupar la presidencia del Club CADE, me manifiesto y me enorgullezco de todos en general por haber pensado en mi persona. Ahora bien, estaré en todo momento, mientras me sea posible, al frente de toda actividad tanto cultural como deportiva.

Como todos sabéis, he nombrado Presidentes de Sección de todas las actividades deportivas que existen en el CADE, he dividido el Club para fortalecerlo más, a cada uno de los miembros de la Junta le he dado un cargo apropiado para cada persona, y a mí me he dado la tarea de ser uno más de ellos, me he propuesto llevar a cabo una línea trazada desde que se fundó el Club CADE.

El CADE tiene que ser una entidad viva, llena de vida, con aspiraciones, con ánimo de superación.

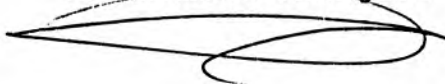
El CADE, desde que se fundó, siempre ha tenido contrarios, llamados vulgarmente "anti-CADE". ¿Por qué tanta discordia? Les ofrezco mi mano y mi corazón para que nos unamos y formemos un gran equipo, una gran familia, un equipo que se une, que traspase las fronteras de discordia; empujémoslo hasta que el CADE tenga resonancia de unión y de armonía.

Al mismo tiempo que trazar esta línea, quisiera que todos los socios aportemos algo, bien sea moral o físicamente.

No nos ofendamos. Peguera ha sido una de las colonias más antiguas que se han fundado en el término de Calviá cara al turismo. ¿Por qué no ha de ser una de las primeras que tenga un Campo de Deportes así como se merece?

Todo lo que hagamos será poco, pero hay que empezar por algo, algo que se empezó y algo que debemos terminar.

José Rubio Amengual

INTRODUCCIÓ

El temps que vivim, en general, fa que l'home d'avui s'hagi de plantejar un enfilall de problemes que d'una manera o altra l'afecten directament. Entre aquests problemes, l'econòmic és el de més repercussions dins la quotidiana vida d'un poble. No obstant, a cavall de l'economia i formant part d'un tot unitari hi ha l'ecologia, el desmesurat creixement de població, la manca de reserves d'alimentació, etc. etc.

Aquests problemes mundials s'han de plantejar a tot arreu. Plantejament que no es pot fer sinó a partir del coneixement d'una realitat, i que al mateix temps serveixi per a planificar el futur de l'home dins la seva societat.

Es en aquest sentit en què nosaltres hem vengut treballant.

En elegir Peguera, com és clar, no hem pogut utilitzar models encaixonats, que servissin per a nuclis de població amb característiques totalment distintes de Peguera; és per això que hem volgut fer-ho primordialment als següents nivells:

1) Punt bàsic: Estudiar la distribució dins l'espai dels establiments turístics de Peguera, per a tractar de comprendre millor la seva realitat d'avui --l'any 1976--, i d'aquesta manera poder influir damunt ella.

2) Això es farà mitjançant l'observació científica de la realitat del sector terciari a nivell de localització dels diversos elements de servei dins l'espai urbà de Peguera.

3) Si estudiam solament el sector terciari és senzillament perquè no hi ha res més. Peguera és un nucli especialitzat en serveis, la seva funció dins la Balança comercial és la d'exportació. Per exemple Peguera exporta "Coca-Colas", postals de platges i el tòpic del Sol, perquè els qui paguen o compren aquests productes ho fan a canvi d'unes divises estrangeres que prèviament han transformat en pessetes. Els bars de Calvià, en canvi, no són d'exportació, perquè serveixen les "Coca-Colas" als mateixos mallorquins.

4) Per tant es pot afirmar que tota l'estructura urbana i econòmic-social de Peguera està en funció d'aquesta especialització del sector terciari, o sigui, que prioritàriament priven els negocis de cara als turistes que ens visiten.

POBLACIÓ

L'anàlisi de la població és l'element bàsic, no determinant, d'una societat. Per entendre el procés actual, caldrà anteriorment fer l'anàlisi de les següents variables:

A) ANALISI HISTORIC.

Peguera abans de l'arribada dels turistes, o millor dit, al seu inici, estava dividida en diverses possessions: la possessió de Peguera, que comprenia entre el Torrent d'Es Malgrat -Es Peguerí- i el de Torà; la possessió de Torà i la de La Romana (des del Torrent de Torà o Es Rivetó cap a Ciutat), la de Son Peguerí (des del Torrent d'Es Malgrat cap a Andratx) i llavors la de Es Camp de Mar (era un pas d'ovelles entre l'actual carretera i la mar).

Abans de la Guerra Civil ja hi havia alguns hotelets ("Platges Peguera", "Malgrat"...). Però fou posteriorment, amb el "boom" turístic dels anys 1955-60, quan es pot dir que neix Peguera tal com és, o sia, nucli d'importància econòmica de sector terciari.

B) NIVELLS SOCIALS DE POBLACIO

-- *Propietaris del primer "boom" turístic.* Sobre tot: petits hotels, "souvenirs" i bars radicats la major part entre el carrer Niza, l'hotel Villamil, la carretera i la mar. Quasi tots són mallorquins immigrants d'altres llocs de l'illa i sobre tot del terme de Calvià. A partir d'aquests petits propietaris de l'inici del "boom", han sorgit una sèrie de problemes fruit d'una comunitat construïda cadascú pel seu costat, i pròpia sense cap dubte de l'individualisme del sistema capitalista: manca de planificació urbana i econòmica, infraestructura deficient, atemptats al paisatge, imposició de preus pels "Tour Operators", manca de serveis públics i mèdics...

-- Després i actualment, ja no es pot parlar de petits propietaris, sinó més bé de *Companyies capitalistes* estrangeres i algunes espanyoles que han construït hotels de gran capacitat i locals comercials per vendre o llogar. Ha ocorregut també que part dels petits propietaris de l'inici, quan han aconseguit una certa estabilitat econòmica, han construït nous edificis.

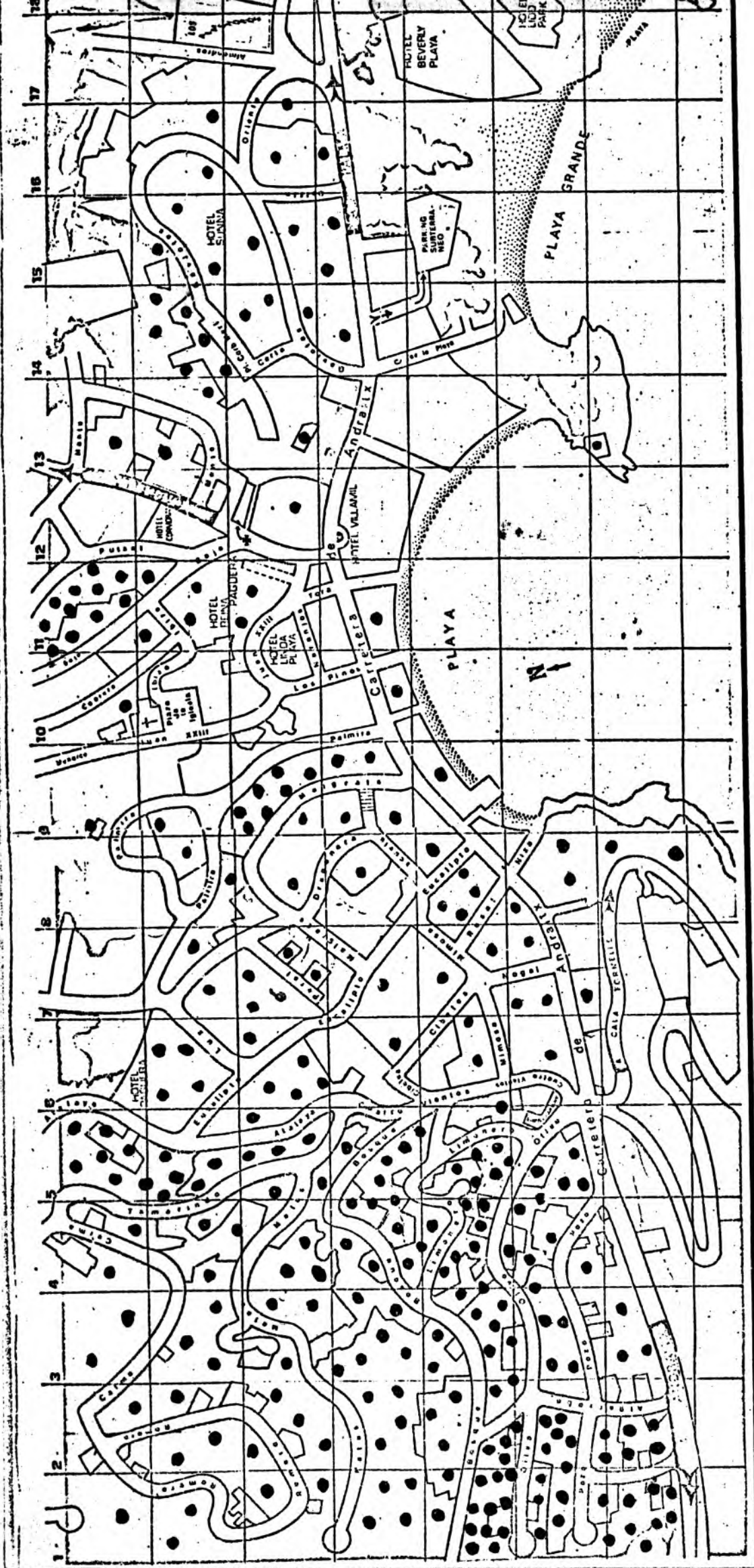
-- *Immigrants mallorquins.* Als principis del "boom" turístic, els obrers que venien a treballar a les zones perifèriques solien esser mallorquins immigrants d'altres zones. Aquesta mà d'obra inicial no tenia cap tipus d'especialització i provenia del camp, com els propietaris mallorquins. La seva quantitat era reduïda i no podia afrontar les necessitats del gran creixement d'edificacions, i vengueren les grans immigracions de treballadors peninsulars (anys 55-60). Els obrers mallorquins aviat es convertiren en càrrecs alts dins l'escalafó obrer (directors, conserges, "maïtres", cuiners...) o s'establiren de manera autònoma (petits comerços, taxistes...). L'especialització la dona la pràctica continuada de l'ofici.

-- *Immigrants peninsulars establits.* Peguera es nodreix de bona part de la població peninsular que viu a Andratx, sobre tot. Aquests "andritxols" generalment fa temps que hi viuen; fins i tot els joves han nascut a vegades aquí. Varen venir en famílies fa anys. La major part dels qui van i vénen cada dia són dones (dependentes de comerços, cambres d'hotels...). El fet de que visquin a Andratx i treballin a Peguera no és un capritx, és simplement perquè a Peguera no hi ha vides assequibles econòmicament a les classes obreres. Els apartaments econòmics s'ocupen tot d'una, encara que la població obrera resident aquí és molt reduïda. Als hotels que estan oberts tot l'any, freqüentment hi ha una "plantilla" fixa amb reducció o ampliació de nombre segons l'època.

-- *Immigrants peninsulars eventuais.* Solen venir aquí a fer solament "la temporada" (des d'abril fins a principis de novembre). Freqüentment solen venir algunes temporades seguides. Viuen a les habitacions de personal dels hotels o bars.

La manca d'especialització és un factor clàssic i bàsic per a comprendre el sector terciari a Espanya. Tots aquests solen venir dels camps andalusos o murcians i no tenen cap tipus d'especialització. Patixen d'una manca de cultura molt greu, propi dels seus condicionaments geogràfics (regions no gaire desenvolupades). La pràctica és també la font d'especialització. Han estat una mà d'obra barata per als empresaris, i sense cap dubte han rebut tot el pes de l'explotació del sector terciari i no han aconseguit uns sous en consonància. Actualment la situació dels obrers d'hoteleria tendeix a millorar i es pot parlar d'un enfrontament de classes que es feia necessari i justificat.

-- *Els turistes.* La major part són estrangers, pocs espanyols. A l'any 1975 les xifres de places d'hostals i hotels eren de 8.675, sense

GRÀFIC Nº 1 :

VIVENDES RESIDENCIALS (XALETS)

● Xalets

els apartaments. L'índex d'ocupació varia segons l'època de l'any.

Actualment, degut a la massificació, excés d'oferta, preus econòmics i destrucció del paisatge, els turistes són membres de les classes treballadores o mitjanes dels seus països, i, condicionats per la seva posició social, gasten poc.

També hi ha estrangers que resideixen aquí de manera estable (jubilats i propietaris, generalment).

TECNICA EMPRADA A L'ELABORACIO D'AQUEST TREBALL

Primer hem dividit el plànol utilitzat ("Mapa de Mallorca y planos turísticos de Peguera", de Inter-Press) en les diferents illetes, emprant per a cada una un nombre diferent (de l'1 al seixanta). Llavors hem recorregut tota la zona urbana i hem anat apuntant, mitjançant l'observació directa, els diferents locals i edificacions que hem trobat.

Després hem classificat diversos grups de sectors terciaris, Aquestes classificacions estaven en funció de la distribució dels serveis elegits per a reproduir-los en el plànol i observar-ne les seves característiques fonamentals. Com és natural, per a la confecció dels gràfics hem seguit l'esquema més lògic que hem trobat: l'agrupament d'aquells serveis que tenen més semblances entre ells; per exemple: Bars, Restaurants, Discoteques.

La distribució del puntetjat als diferents gràfics no respon a una col·locació exacta, sinó que és producte d'una distribució per illetes. Per exemple: si hi havia deu xalets a una illeta, s'ha puntetjat de manera que la illeta paresqués més plena.

VIVENDES RESIDENCIALS O XALETES (GRÀFIC Nº 1)

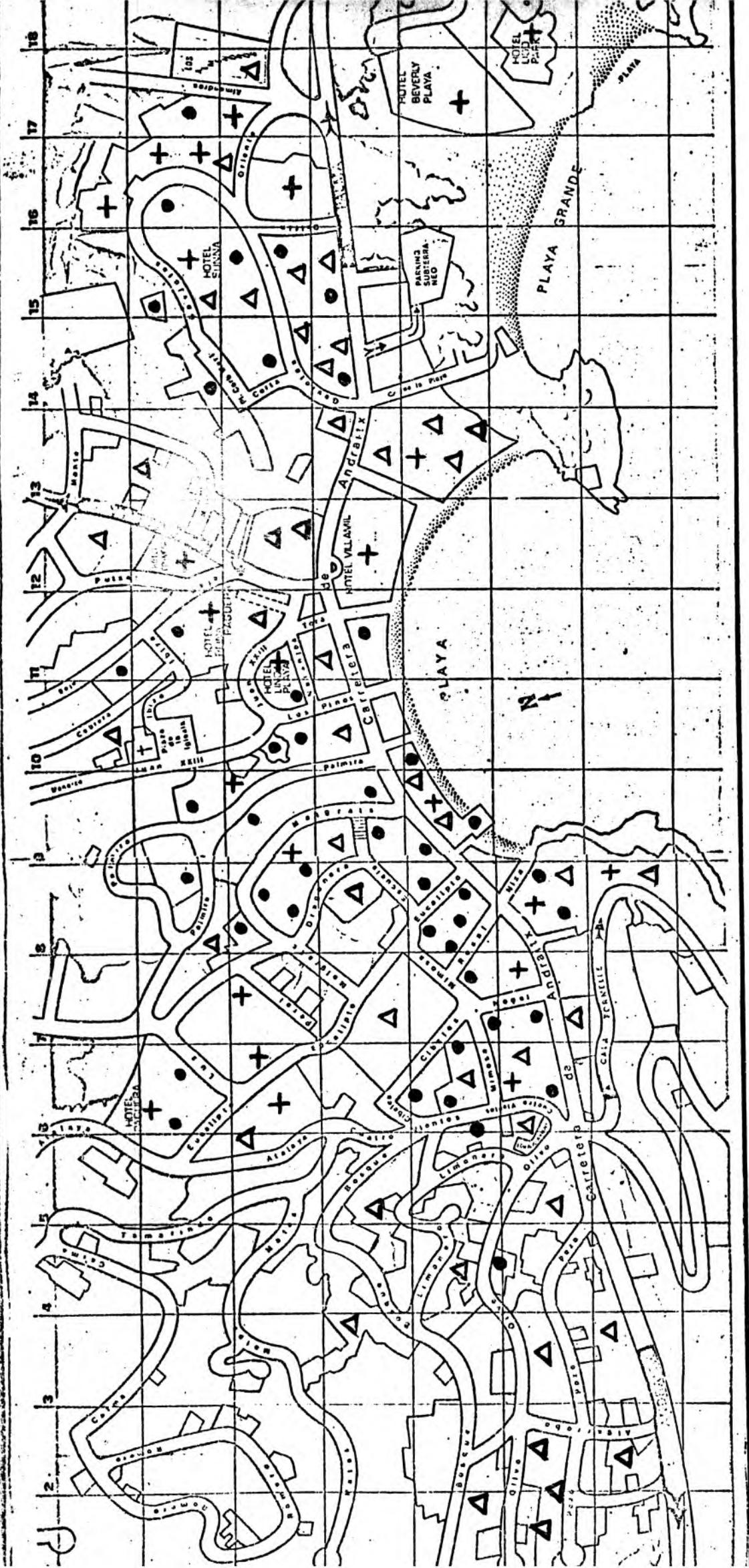
Després de l'observació d'aquest gràfic hi trobam diverses coses:

1) Clarament diferenciades del centre urbà es troben dues urbanitzacions --*Pla de Peguera* i *Na Marió*-- que són solament residencials, segons es desprèn de la comparació amb els altres gràfics. Estan separades del nucli de Peguera per dos carrers ("Cuatro Vientos" i "Atalaya"). Els xalets construïts en aquestes urbanitzacions segueixen un canon "standard": casa per una família, la majoria blanques, amb jardí o pinar segons la urbanització. Estèticament no aporten innovacions, i molt pocs podrien figurar com a reclam publicitari per una postal, per exemple. A la urbanització "Na Marió" (carrer "Bosque" amunt) hi ha bastants de xalets mig derruïts o abandonats. Els carrers d'ambdues urbanitzacions estan mal asfaltats.

Al "Pla de Peguera" hi habiten bastants de mallorquins estiuetjants i peguerins, i també peninsulars obrers (a uns apartaments no gaire cars, com és obvi). La major concentració d'espanyols és a un extrem del gràfic: carrers "Algarrobo"- "Bosque"-Carretera i cap a Andratx. A les altres zones hi predominen els residents estrangers (jubilats i pensionistes, generalment).

2) Al Centre Urbà de Peguera (entre els carrers "Cuatro Vientos" i "Palmira") els pocs xalets que hi ha són els dels primers propietaris de Peguera, i per tant els xalets més antics. Estèticament estan en funció de la necessitat de dormir-hi i no estar-hi gaire temps: no tenen jardí, són quadrats..., no són xalets de luxe. Estan dispersos, no hi ha gran concentració, potser perquè molts dels que abans hi havia s'han anat convertint en hotelets i altres negocis.

3) Entre l'Església i la Carretera de Capdellà hi ha una super-concentració de xalets a un espai reduït, que abarca tot un turó. Són dels més recents.

- + Hotels
- Hostals
- △ Apartaments i Cases d'hostes

GRÀFIC Nº 2 :
 ESTABLIMENTS HOTELERS I APARTAMENTS

A la *Peguera Est* (voltants de l'hotel Sunna) també hi ha bastants de xalets.

Generalment els xalets estan allunyats de la carretera i a llocs lo més tranquils possible. Però no n'hi ha gaire d'aïllats.

4) *Aldea Cala Fornells*. Aquesta urbanització té més vida que les anteriorment esmentades degut a que no és una zona residencial de xalets, sinó que és un monstruós i gegantí bloc d'apartaments-xaletet, de creixement horitzontalista -tota la muntanya-. Es calculen uns 800 apartaments. S'ha construït amb un petit nucli inicial on hi ha tendes de comestibles, perruqueria, premsa, restaurant-bar... Això pot obeir a l'intent de formació d'un petit poblet privat.

La gent que hi habita són pràcticament tots estrangers de diverses nacionalitats. No hi ha quasi espanyols, degut potser al tipus de construcció o als seus preus...

5) *Cala Fornells*. No està situada al plànol, però es considera part de *Peguera* -quilòmetre i mig de distància-. Hi ha dos hotels, els bars d'aquests i alguns xalets. No hi ha tendes. És un racó tranquil i de poc trànsit. No té autonomia per manca de locals comercials.

HOTELERIA I APARTAMENTS (GRÀFIC Nº 2)

1) Com es pot veure al gràfic, els hotels no tenen necessitat de concentrar-se, perquè és un servei que el turista ja ha pagat mitjançant l'agència de viatges abans de la seva arribada aquí. Els hotels grans són quasi tots de companyies de capital estranger. Hi ha 24 hotels. Els de més categoria són de 4 estrelles i sols n'hi ha dos. Això indica que la major part dels hotels estan en funció dels turistes que vénen -o a la inversa-; o sia, per turistes de classes socials mitjançanes i baixes.

Es pot parlar de diversos nuclis d'hotels:

- "Reina Paguera", "Cormorán", "Linda Playa", "Palmira"
- "Paguera", "San Valentín", "S'Olivera", "Eucalipto".
- "Sunna", "Bahía", "Oberoy", "Madrugal", "Baney", "La Cartuja".
- "Gayà", "Mar i Pins", "Don Miguel".
- "Beverly Playa", "Lido Park".

2) Entre els carrers "Cuatro Vientos" i "Los Pinos" hi ha la major concentració d'hostals. És l'antic centre de *Peguera*, la *Peguera* dels inicis del "boom". La major part són petits propietaris mallorquins. Estan tan apropats a la carretera.

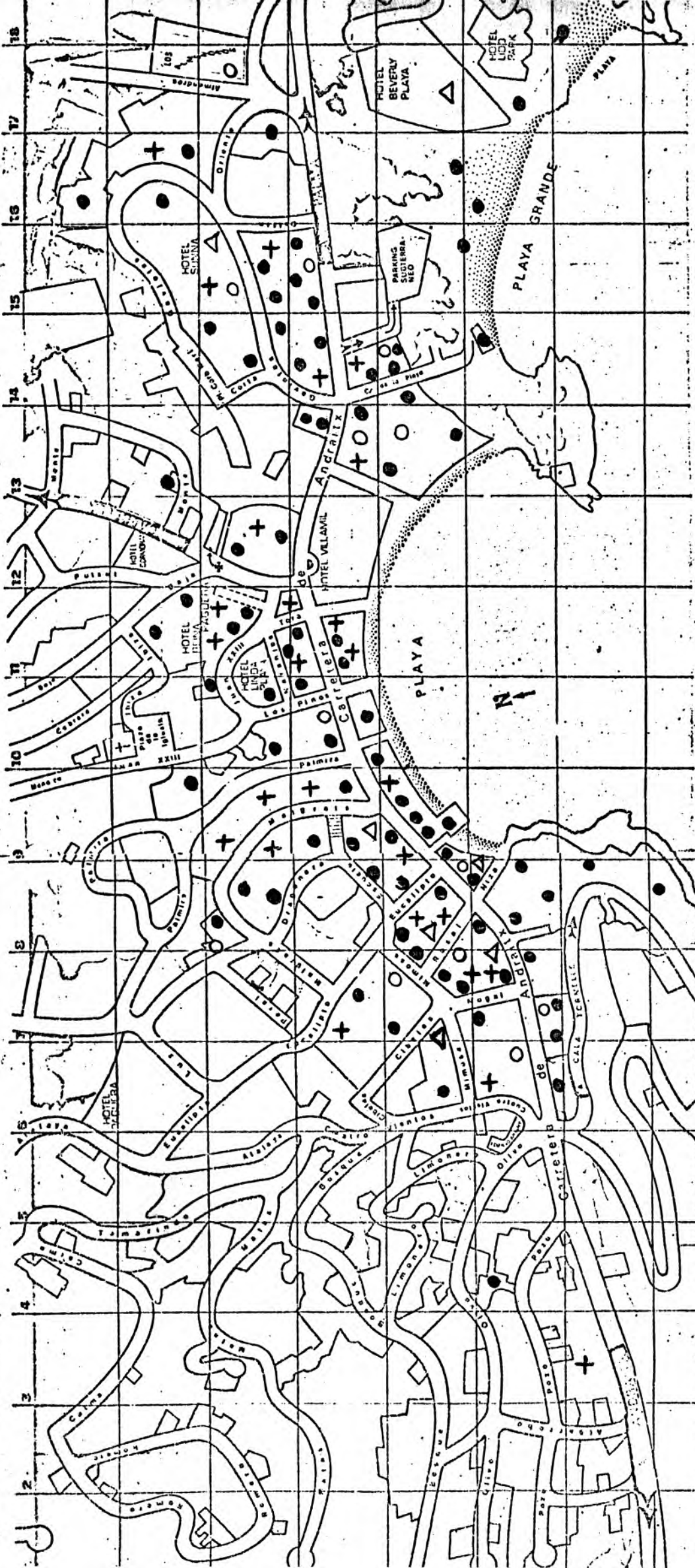
3) L'increment de la construcció d'apartaments és notòria. Pràcticament totes les noves edificacions són apartaments. Suposam que es deu a la seva major comercialitat i a la no-necessitat d'empleats com per exemple necessita un hotel.

A la *Peguera* residencial (del carrer "Cuatro Vientos" cap a Andratx) no hi ha ni hotels ni hostals més que un, però en canvi hi ha una dotzena de blocs d'apartaments de recent construcció. Un altre lloc de fort contingent d'apartaments és lo que podríem anomenar la "*Peguera Est*" (zona marcada pel carrer "Gaviotas". Aquesta és la zona més moderna d'hoteleria a l'estructura urbana peguerina.

De cases d'hostes només n'hi ha 4. Hi ha major nombre d'apartaments i cases d'hostes (46) que hostals-pensions, i sense cap dubte que hotels.

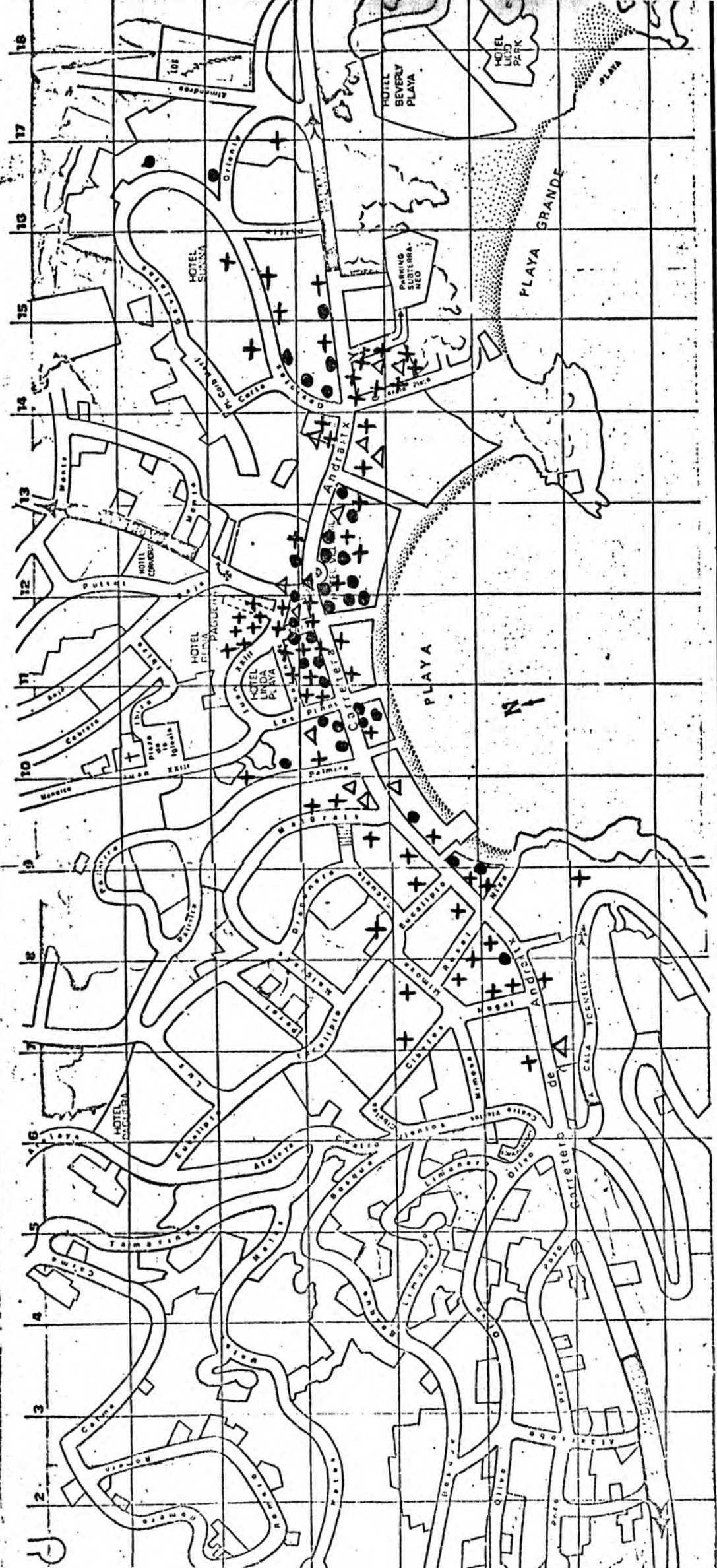
SERVEIS DIVERSOS (GRÀFIC Nº 3)

1) Es dona una gran quantitat de bars i cafeteries (85) en propor-

- + Comestibles, Pastisseria
- Bars, Cafeteries
- Restaurants
- △ Discoteques

GRÀFIC Nº 3 :
SERVEIS DIVERSOS

+ "Souvenirs"

● Pell i sabates

▲ Tèxtils i confecció

GRÀFIC Nº 4 :

"SOUVENIRS" I ALTRES COMERÇOS

ció als comerços. Deu obeir a una major rentabilitat, suposam.

Els bars estan menys concentrats que els comerços; no obstant, es pot parlar d'un nucli principal situat entre Ca'n Tianet i la desviació a Cala Fornells. Aquesta concentració de bars és significativa, ja que és la zona on hi ha major nombre d'hostals.

L'altre nucli important és el de Peguera Est.

Pràcticament tots els bars estan vora la carretera o molt a propats, i a la platja. A la Platja Gran i a la dels Morts hi ha bars "plajeros" que són simplement de temporada. El fet que la majoria de bars estiguin situats prop de la carretera ens confirma que aquesta és la columna vertebral de Peguera.

2) *Comestibles i pastisseries*. La majoria de comerços venen ampolles, i bastants tenen "souvenirs". El seu nombre (26) és així mateix gran, tenint en compte que la majoria dels turistes mengen a l'hotel o a restaurants i no a apartaments.

3) Els *restaurants* estan bastant dispersos per la geografia urbana, però sempre a propats a la carretera.

4) Les *discoteques* estan bastant concentrades -cinc molt a propades, encara que cap d'elles a la mateixa illeta-, marcant un centre nocturn molt clar. Sols n'hi ha dues d'aïllades: una a la Peguera Est i l'altra a un hotel que ell tot sol la pot omplir.

"SOUVENIRS" I ALTRES COMERÇOS (GRÀFIC Nº 4)

1) En primer lloc cal aclarir que dins "*souvenirs*" s'hi inclouen: els "souvenirs" pròpiament dits, les perfumeries, joieries, joguineries, estancs, floristeries i tendes de venda de premsa.

Hi ha una super-concentració de locals comercials de venda al centre geogràfic de Peguera. Els comerços necessiten, com es veu, agrupar-se a llocs estratègics i de pas per a poder atreure millor els turistes, perquè no és un servei que vengui donat amb antelació, com per exemple els hotels. Quan el turista es troba davant un comerç, hi entra.

Un altre lloc de forta concentració és el carrer de la Platja Gran, comerços que treballen mentre la gent va i ve de nedar.

2) Es pot afirmar que a 50 metres lluny de la carretera no hi ha cap comerç. D'aquí la importància d'una via de comunicació com és la carretera Palma-Andratx, que és l'esquelet econòmic dels comerços i bars.

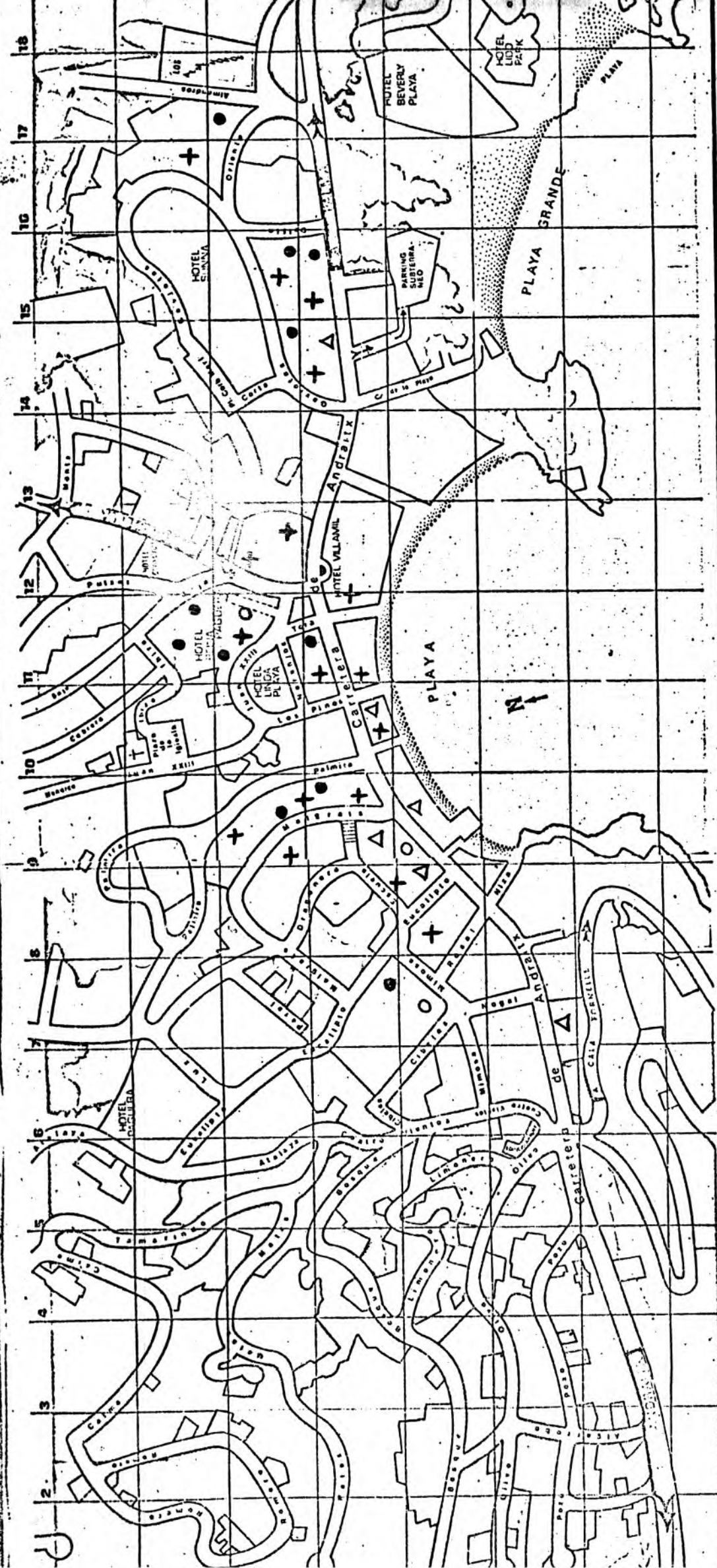
No hi ha quasi cap comerç aïllat o dispers. A la zona residencial no hi ha ni un sol comerç, com es veu al gràfic.

3) Els comerços especialitzats en la *pell i sabates* requereixen una situació urbana privilegiada, molt més adaptada a la via principal de comunicació. Lo mateix passa amb els de *tèxtils i confecció*, encara que el seu nombre és més reduït. Es una sub-especialització dins l'especialització del sector terciari.

4) Parlant de comerços terciaris, en aquests darrers anys Peguera ha conegut la substitució del conegut "souvenir" per comerços molt més especialitzats, com els esmentats de "pell i sabates" i "tèxtils i confecció". Això es pot deure a tres tipus de raons bàsiques:

a) Normalització d'aquest sector, en un inici no planificat pels petits empresaris comerciants.

b) Major rentabilitat dels productes derivats de la pell i el teixit, degut als seus preus (molt més baixos en relació als del mercat mundial) i al major índex de guany que es pot carregar damunt els articles d'aquest tipus.

+ Perruqueries
 O Recreatius
 Δ Lloguer de cotxes
 ● Altres serveis

GRÀFIC Nº 5 :
 SERVEIS ESPECIALITZATS

c) Tota aquesta especialització ha estat possible gràcies a que ambdues indústries -pell i confecció- tenen una tradició artesanal fortament arrelada dins l'illa.

5) L'altra localització important del comerç a Peguera es situa a un extrem d'aquest super-nucli anterior, entre els carrers "Palmira" i "Cuatro Vientos", on cal distingir clarament una substitució de la pell pels "souvenirs". L'explicació d'això cal trobar-la en que els comerços d'aquest redol són més antics i dedicats des del seu inici als "souvenirs". Com es pot comprovar als altres gràfics, aquest nucli urbà serà espai d'altres explotacions turístiques: bars i hostals.

SERVEIS ESPECIALITZATS (GRÀFIC Nº 5)

Aquest gràfic és en certa mesura continuació del GRÀFIC nº 4, però els serveis que s'hi especifiquen tenen unes característiques especials que no ens permeten aficar-los als grups anteriors: la super-especialització.

Sota l'epígraf *Altres serveis* s'hi inclouen: carnisseries (2), drogueries (2) electricitat (2), bugaderies (2), mecànic, sabater, etc.

1) *Perruqueries*. Estan situades en el lloc més comercial de Peguera, vorejant la carretera. A diferència d'altres serveis (pell i sabates, tèxtils, "souvenirs"...), que han d'estar concentrats, les perruqueries estan allunyades una de l'altra, potser per la possible competència. La majoria són de recent creació. N'hi ha 17.

2) *Lloguer de cotxes*. Els locals de lloguer estan concentrats un vora l'altre a un lloc molt comercial i cèntric (4 plegats). Els altres dos locals estan un a cada extrem de Peguera. El fet d'estar junts deu obeir més a raons d'antigüedat i comercialitat que a necessitat d'ajuntar-se per a una major promoció.

3) Els *recreatius* estan allunyats. Dels tres que hi ha, el que està més ben situat és el més productiu i el més antic.

4) A l'apartat *Altres serveis* es veu que manquen bastants de comerços d'aquest tipus abans esmentats i que serveixen més als espanyols i propietaris-residents que als estrangers. Estan molt dispersos i generalment no gaire aprop de la carretera.

SERVEIS D'INTERES PUBLIC (GRÀFIC Nº 6)

1) *Serveis mèdics*. A Peguera hi ha tres apotecaries que es divideixen la població per zones. La més antiga és la més cèntrica, les altres són de recent creació. Enguany s'ha obert un Centre Mèdic, que ja fa molt de temps que era necessari. En qüestió de serveis mèdics Peguera té necessitats molt grans, i fins ara sols hi havia un metge que també atenia a altres llocs.

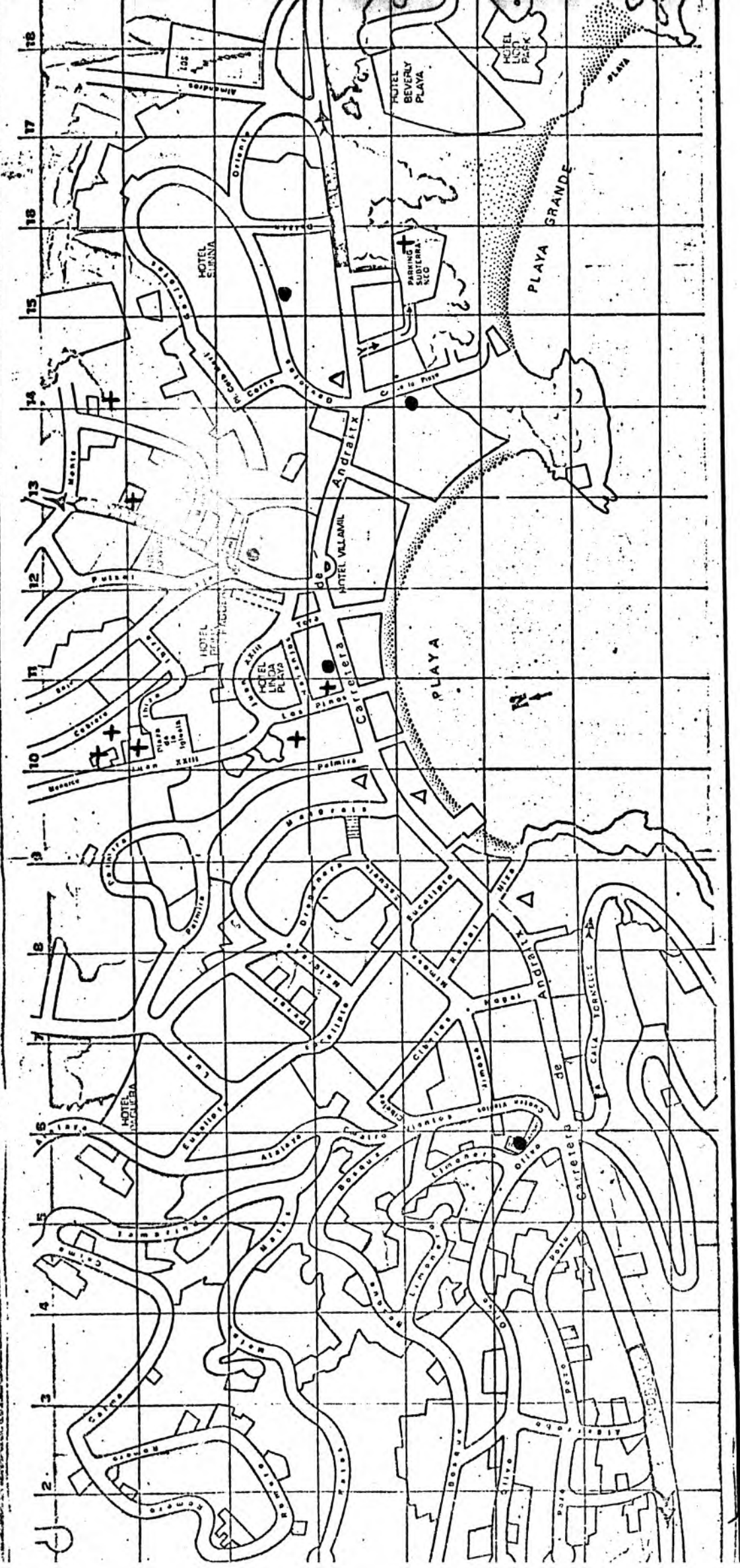
2) *Serveis públics*.

Escola: Completament desfasada per la seva reduïda capacitat, a un lloc provisional. Fins fa un any tenia una sola unitat pedagògica. Ara hi ha dos professors, que es divideixen els 8 cursos d'E.G.B.

Hi ha una Església; un convent de Franciscanes que tenen al seu càrrrec un dispensari i la Guarderia, que ajuda molt als obrers que tenen fills petits, però que també és insuficient i hi manca personal especialitzat. Són les tres creus plegades que hi ha al gràfic.

L'Associació de Veïns té les seves oficines al punt més cèntric.

Els serveis públics estan dispersos per tota la zona urbana, sense

GRÀFIC Nº 6 :
SERVEIS D'INTERES PUBLIC

- Serveis mèdics
- + Serveis públics
- △ Serveis privats (Banca i Agències de Viatges)

guardar cap relació de dependència respecte de la carretera principal. Són serveis públics, per tant cal anar a cercar-los. No s'ofereixen a punts privilegiats perquè no necessiten fer negoci (almenys teòricament), sinó que compleixen unes necessitats de la comunitat.

Hi ha un camp de futbol construït per l'Associació de Veïns i utilitzat pel Club CADE.

Observant els diferents serveis, veim que no hi ha una autèntica unitat de poble i que aquest pateix un determinat nombre de problemes: sanitaris, escolars, guarderies, esplais diversos...

3) *Serveis privats*: Banc de Crèdit Balear, Caixa d'Estalvis i dues Agències de Viatges ("Ultramar Express" i "Viajes Paguera"). Tots estan situats a la carretera i dispersos al llarg de Peguera. Són serveis bàsicament comercials, però necessaris pel moviment econòmic de Peguera.

CONCLUSIO

En definitiva, el nucli urbà de Peguera s'ha d'entendre a partir de dos moments: el que anomenam històric i l'actual moment turístic, molt més important.

- Dins el primer, la importància de Peguera vendria determinada pel coneixement de la història de Calvià, la qual es desconeix quasi en absolut. No obstant, amb tot i amb això, podem pensar que el pes de Peguera era relativament feble dins Calvià, nucli històricament considerat com el més pobre de la part forana de Mallorca (segles XV al XIX).

- L'actual moment turístic -el més important- es deu als factors de tothom coneguts: el canvi de valors en l'actual societat, i per tant la posada en marxa d'uns sistemes de valors completament inèdits al segle decimonòmic. Això, inseparable dels avanços econòmics i com a conseqüència dels avanços tècnics i socials, amb les corresponents contradiccions.

Es dins aquesta manera de concebre el món, que s'ha de situar el "boom" turístic que ha afectat directament la perifèria de Mallorca.

Altres cantets és parlar d'aquest "boom" turístic en termes de planificació econòmico-sectorial, sense conèixer quina era la situació real de Mallorca, i en especial la dels municipis turístics actuals, a la fi del segle XIX, per seguir la seva evolució fins als anys 50. Almenys a Mallorca això roman completament desconegut.

Sota l'anàlisi empírica efectuada, cal reconèixer que *l'actual Peguera és un dels nuclis de Mallorca amb unes característiques terciàries més marcades*: Primerament la seva població, formada per una gran majoria d'immigrants temporers de la Península (sobretot cambrers); immigrants arrelats de molts d'anys a Mallorca i que viuen principalment a Andratx, desplaçant-se diàriament a Peguera (dependents, cambreres, jornaleres, etc.); i en última instància els primers pobladors efectius: els mallorquins petits propietaris d'hotels, hostals i "souvenirs", fruit de les primeres emigracions del centre de Mallorca cap a la perifèria (devers l'any 1955).

L'urbanisme de Peguera està en funció de la seva estructura terciària. Estructura que s'ha de definir amb la paraula concentració, sobre tot de comerços ("souvenirs", tendes de pell i sabates, etc.).

Aquesta concentració, per altra banda, està lligada a una altra concentració d'aquests mateixos serveis: la que es realitza en funció de la via de comunicació més important de Peguera: la carretera Palma - Andratx.

Muchas Gracias, FOFÓ

Desde "VORA MAR" quiero rendir un pequeño homenaje a un amigo de los niños y de muchos mayores, que hace poco nos ha dejado: a "FOFO".

Y os voy a relatar un hecho muy entrañable vivido por mí y que hasta ahora lo hemos guardado celosamente entre los íntimos.

×Hace algo más de dos años mi hijita Rosa yacía en estado de coma, tras un accidente de tráfico. La ciencia sabiamente había hecho cuanto se podía hacer. Su cabecita rapada mostraba las señales de una delicada intervención. Pasaban los días y la nena seguía sin despertar de nuevo a la vida.×

Había muchos momentos en que me sentía descorazonada y no veía posible solución humana a aquella situación angustiosa.

×El doctor que había operado a Rosita intentaba levantarme el ánimo.×Un día que me vió especialmente deprimida, me dijo que×la nena necesitaba estímulos del exterior para volver de nuevo en sí×La ciencia no podía adivinar cuáles podían ser.×Pero que muy probablemente, al ser yo la persona que más había estado y estaba con ella, pudiera salir de mí este incentivo para volver a vivir.

Al cabo de unos días×la nena movía su cabecita, sus brazos y la pierna que tenía libre (la otra, fracturada, pendía de una polea). Pero no oía, ni veía ni hablaba.×Ante sus movimientos pensé que realmente podía haber algo que la hiciera reaccionar aún más. Pensé, PENSE... ¿Qué cosas ella quería, con qué disfrutaba?... Su muñeca "Cariñito", que al sacarle el chupete lloraba. Se la trajimos. Pero... oh desengaño! En cuanto se la acercábamos la rechazaba como cosa extraña y no querida.

Seguí pensando, buscando... Ah!: los payasos de la "tele". Cómo le gustaban los programas en los que ellos actuaban! Y las canciones de FOFÓ, todas las tarareaba. Pedí que compraran el "cassette" con las canciones del payaso y trajeran el aparato reproductor a la clínica.

Con gran ansiedad coloqué la cinta dentro..., apreté el botón de puesta en marcha, y sonó la primera canción. El aparato, colocado en la mesita, estaba a la altura de la cabeza de Rosita. Al poco de sonar la canción, la nena empezó a mover su cabecita en dirección de donde venía la música. Y... en su carita, aún con los ojos cerrados, pudimos entrever una expresión de complacencia y de recuerdo. OÍ!A!

Sus sentidos iban despertando lentamente. Tras el oído, volvió la vista, y finalmente, como el gran premio a mis largos 25 días de angustia, la palabra mágica de: Mamá!

Pero os puedo asegurar que uno de los estímulos más decisivos fueron las canciones de FOFÓ. Y no acaba aquí el "Milagro de los payasos". Cuando la nena ya hablaba, su expresión era dramáticamente seria; sus ojitos negros, redondos y grandes, miraban profundamente secos, sin brillo.

Nos trajeron una "tele" portátil para que la nena viera los programas de los payasos. Y fueron ellos, FOFÓ y su familia, los que hicieron brotar de nuevo la risa espontánea y alegre de Rosita.

Posteriormente escribí a los hermanos Aragón y les hice saber sus "poderes" terapéuticos. GABY nos contestó, en nombre de todos ellos, con una carta cariñosa y rebotante de su generosa humanidad.

Sería bonito creer que ahora FOFÓ está haciendo sonreír a los angelitos en el Cielo.

CATALINA TOUS

La Arqueología es la ciencia que estudia la vida prehistórica, y Calviá ocupa un lugar importante dentro de la Prehistoria mallorquina, puesto que aún se conservan restos y vestigios de considerable valor. Veamos cuáles son (un poco informalmente) estos restos.

El "Talaiot": Es una construcción torreada de planta variable de forma, que puede ser oval, circular o rectangular. Está construido con grandes piedras, y suele formar parte de un recinto amurallado, aunque con bastante frecuencia se encuentra aislado en la parte alta de una montaña o colina. Los historiadores y arqueólogos difieren en algunos casos sobre el motivo que impulsó al hombre a construirlo: unos afirman que fueron sepulcros y otros mantienen la teoría de que fueron hechos para defensa de los poblados y los aislados en las partes altas servían de torre de vigía.

Esta última aclaración fue hecha por el arqueólogo mallorquín B. Ensenyat y publicada en el periódico "Balears". En nuestro municipio podemos hallar "talaiots" en varios sitios: "Peguera" (finca) y "Son Hortolà", este último de reciente hallazgo.

Las Navetas y Naviformes también aparecen en nuestra comarca. Las navetas toman nombre de "nave" ("nau" en idioma catalán), por el parecido que guardan con una embarcación puesta quilla arriba, y su nombre se ha reservado a los monumentos de esta índole que tengan carácter funerario. Los que no guardan relación con ningún motivo funerario toman el nombre de "naviforme". Su construcción recuerda mucho a la talayótica y suelen tener forma de herradura alargada y también planta ovalada ("Es Burotell").

La "naveta", por regla general, suele hallarse aislada de otras construcciones de tipo distinto. El naviforme, a pesar de ser igual a la naveta, también adopta otras formas, bien sea de planta sencilla o cámaras yuxtapuestas (Peguera). El naviforme se presenta aislado y formando poblado, como en "Son Bugadelles". Con bastante frecuencia lo encontramos integrado en otros tipos de monumentos.

Además de los antes citados, Calviá cuenta con un gran número de restos y monumentos, tales como: cuevas (naturales y artificiales), hallazgos submarinos, "sitgots", "cocós" (depósitos de agua), "molons" (piedra redonda que servía para alisar armas y utensilios domésticos). También hallamos muchos restos en Galatzó, aunque estos se encuentran muy deteriorados y descompuestos.

No obstante, debido al paso del tiempo y a la implacable mano del hombre, verdaderas obras de arte han desaparecido o tan sólo quedan restos casi imposibles de distinguir y clasificar. Por lo que hacemos una llamada al sentido común y al civismo, para el bien de nuestro pueblo.

COLOM

CALVIÁ: PROBLEMA Y REALIDAD

Todos sabemos que la fuerza motriz del término de Calviá es el turismo. Desgraciadamente la flor del verano, el maná, está en crisis; repercusiones que preocupan e inquietan a toda la isla, a todo el país, y Calviá, sus zonas de la ribera, sus hombres, su economía, tiemblan ante un hundimiento total.

Pero este no es el caso. Si sucumbimos, se habrá terminado la lucha, otros serán los derrotados... Si salvamos el golpe, que para esto estamos y nos movemos, la experiencia debe constituir para todos algo más que un volver a dormir sobre los laureles. Hay que luchar por unas nuevas estructuras sociales y económicas. Es decir, si la cultura, para poner un ejemplo, se nos ha ido de las manos, no podemos continuar con una desorganización organizada, donde todo el mundo ha hecho y deshecho: moles de cemento, paisaje destruído, turismo de alpargata, picaresca callejera, inmigración sin control...

El realístico núcleo turístico de Calviá requiere, al menos lo creemos nosotros, su particular autonomía dentro de una autonomía regional, si ésta llega para las Baleares, toda vez que el país entre en una democracia. Los apuntes siguientes, que se podrían aplicar a cualquier singular zona industrial, van solamente dirigidos en este caso a la de Calviá, ya que, conocedores de su problemática y de sus hombres, nos inducen a resaltar que para trazar un futuro, un nuevo rumbo, nada mejor que la confección de un *libro blanco* sobre el término.

UN REPASO AL PASADO PARA ENTENDER MEJOR LA PRESENTE SITUACIÓN

El turismo y las inversiones extranjeras han sido, no solamente para Calviá, sino concretamente para España, desde hace dos décadas, la fuente más importante que ha permitido la financiación del florecimiento económico español, en este caso mallorquín. Crecimiento que algunos, y no sin cierta razón, calificaron de "milagroso".

Lógicamente, ante esta realidad tan esplendorosa, como es el que entrasen divisas de forma creciente, tuvimos que pagar, y continuamos pagando, diversas facturas, entre las que destacan la destrucción de kilómetros y kilómetros de paisajes ya irrecuperables, un fuerte control del negocio turístico por parte de organizaciones de viajes extranjeras y una contribución nada despreciable al empeoramiento de los niveles de polución y contaminación existentes en nuestras playas. Algunas de estas facturas se han pagado con creces.

Pero hoy el problema está en que la razón última que justificaba todo el tinglado turístico está en entredicho. O sea, la industria tiene el resquemor, desde el marasmo económico internacional iniciado en octubre de 1973, de que sus hornos no elaboren la materia prima necesaria para la fabricación del turismo, es decir, que no haya turistas. Y se acude a las más diversas bolas de cristal.

En casi veinte años, pues, el crecimiento del turismo ha sido espectacular, y aunque tiene las más variadas formas de ubicación (apartamentos, "campings", ciudades de vacaciones, etc.), el índice más fiable y representativo --el que nos concierne y nos toca de cerca-- acaso sea el del desarrollo de las plazas hoteleras. En el término de Calviá, aunque nos falten cifras al alcance de la mano, podemos asegurar que en 1974 se habían multiplicado, doblado y vuelto a doblar las plazas que existían en 1955, en que daba sus primeros balbucesos. Ritmo del todo necesario para absorber el impresionante e increíble alud de turistas.

No sin un cierto exceso de optimismo, todas esas cifras fueron extrapoladas hacia el futuro. El Estado, ante la buena marcha turística en todo el país, ponía en marcha el Tercer Plan de Desarrollo, que pla-

nificaba para el cuatrienio 1972-1975 una tasa anual acumulativa del 11 por ciento y unos ingresos en 1975 superiores en un 70 por ciento a los de 1970.

Con menos cifras --y este es el caso que nos ocupa--, pero igualmente significativo para designar el clima de euforia reinante a principios de los años 70, el Ayuntamiento de Calviá venía aumentando sus servicios técnicos, en todos sus gabinetes, afrontando la gran batalla con gran dignidad (aunque a muchos no les parecía así), como correspondía al primer núcleo turístico de la España turística. Pero las citadas previsiones van fallando.

Las cifras desbocadas previstas tuvieron una seria limitación cuando por causas diversas los países importadores de petróleo, los países occidentales, entraron en la recesión mundial que aún hoy estamos experimentando. Esta recesión ha tenido, entre sus múltiples repercusiones, un aumento creciente e importantísimo del número de parados en todos los países más desarrollados. Lo que ha traído como consecuencia que la cosa se apretase en algunos puntos. Efecto inmediato de ello fue la baja mundial del turismo en 1974, y la consiguiente baja del nivel del número de visitantes en los países especializados: por lo que a Europa se refiere, los países mediterráneos.

Con esta borrachera de cifras y de optimismo fallido, conocemos mejor la situación que nos compromete. Situación que ha conducido a las manifestaciones de los trabajadores de la hostelería, a la agrupación de hoteleros (recientemente formada en Peguera), a la restricción de empleados en las industrias y a un sin fin de limitaciones. Pero lo que hemos dicho en un principio: las estructuras sociales y económicas tienen que ser la lucha presente, dentro de unas vías autónomas y democráticas.

PARA UN NUEVO CALVIÁ, MÁS ARMÓNICO, HABITABLE Y JUSTO

"La peculiaridad más destacada es que se trata de un municipio turístico de un relieve internacional, seguramente de los primeros de España. No es un núcleo geográfico perfectamente definido, sino muy extenso. Son un montón de kilómetros de costa y de problemas que se individualizan. Además de la disgregación geográfica, veo dos problemas más: el primero, que no tiene gentes propiamente arraigadas, lo que hace que la gente viene al término de Calviá, unos por negocios, y los otros simplemente para estar, otros como dormitorio de los trabajos que tienen en otro lugar..., y sienten poca inquietud por la administración y participación en nuestras cosas. El otro problema es tal vez este "boom" turístico, al cual hemos pasado desde un municipio rural, insignificante, sin base como tenían otros Ayuntamientos con solera..." Estas manifestaciones de don Guillermo Payeras, en su día, a "VORA MAR", nos ahorran comentarios para adentrarnos en el grano.

Como dice el alcalde interino actual, la falta de gente vinculada todo el año al término es un problema que hace, a nuestro entender, que la vida social no tome cariz de pueblo, de entidad. Así pues, otro gallo cantaría, a lo mejor, si las proyectadas viviendas sociales a construir en Peguera (la cosa va para los siete años) se hubieran llevado a cabo, y con ellas las que también se vislumbraban para Santa Ponça y Palma Nova. Hubiera constituido en nosotros un esfuerzo de acogimiento y una voluntad de integrar al nuevo llegado (entiéndase inmigrante) a todos los niveles de la vida de la comunidad. Una comunidad solidaria no puede permitir la existencia de desarraigados en su seno. Del desarraigamiento a la despersonalización solamente hay un paso.

Tenemos en la mano unas cifras correspondientes a los giros expedidos en pesetas a la Península desde Peguera, cifras que habría que completar con Santa Ponça y Palma Nova, pero así y todo nos podemos dar una idea del dinero que sale del término, economía que quedaría en casa en un buen porcentaje de haberse construido las fallidas viviendas so-

ciales. Así pues, en 1972 se giraron 2.827.333'35 pesetas; en 1973, 2.949.457; y en 1974, 5.056.225.

Si el término se sirve de buena parte de inmigrantes para sus trabajos, es necesaria su integración por muchos conceptos. Uno de ellos es la cultura. Porque la palabra "cultura" tiene algo que ver, si no me equivoco, con la creatividad de valores o de realizaciones varias, siempre que estos valores y estas realizaciones vayan encaminados en torno al desplegamiento global de la persona y de la comunidad.

¿AUTONOMÍA? ¿MANCOMUNIDAD?

El término de Calviá, y para velar con celo por la prosperidad turística y la belleza del lugar (?), cuenta con las siguientes Asociaciones de Vecinos: Peguera, la pionera; la de Santa Ponça - Rotes Velles; la del Toro; la de Palma Nova - Magalluf, la más potente; la de la Costa d'En Blanes y la de Ca's Català - Illetes. "VORA MAR" preguntó en su día a don Guillermo Payeras: "*¿Hasta qué punto estas Asociaciones podrían ser un vehículo de descentralización del Ayuntamiento de Calviá?*"

El Sr. Payeras respondió así: "*Yo no soy partidario de descentralizar el municipio. Lo que me gustaría es que todos estos núcleos se integrasen mucho más en el Ayuntamiento, o sea, que tuvieran su representante. Lo cierto y seguro es que hasta ahora estas Asociaciones han funcionado muy bien, por tanto hay que ofrecerles todas aquellas cosas que sean capaces de realizar por ellas solas. Para acometer actividades más importantes, creo que es mucho mejor que las realice el Ayuntamiento. Así como a nivel de país es necesaria una descentralización, a nivel municipal no conviene disgregar mucho porque luego falta potencia para acometer determinadas cosas. Pero de hecho, las Asociaciones ya son una descentralización". (1)*

Contradiendo al señor Payeras, yo no creo, ni estoy de acuerdo, en esta nueva etapa, en la nueva panorámica del país, en continuar con los moldes tradicionales de nuestras instituciones municipales, sino en entrar en unas más vitales formas jurídicas para una aproximación plena a la realidad y a las necesidades de los pueblos. Una autonomía total, o la formación de una mancomunidad.

La libre actuación de las Asociaciones de Vecinos sería como una nueva pauta en torno a los nuevos horizontes a contemplar como estructuras básicas de la sociedad. Una autonomía administrativa, a la vez que una mancomunidad de comunicaciones; matadero; mercado central y frigoríficos; central lechera; parque de bomberos; casa de salud; grupos escolares y recogida y transformación de la basura, y como meta general, la unificación de esfuerzos y posibilidades económicas para la creación y el sostenimiento de servicios de interés para todo el municipio.

La mancomunidad, la autonomía bien entendida, se encamina al perfeccionamiento de las estructuras comunales, la creación de unas reformadas zonas turísticas, y posiblemente de una nueva mentalidad, aportando ideas y proyectos a favor de una empresa que, si bien operase en distintos puntos de la comarca, sería en favor de un municipio de Calviá más libre y sólido.

Una vez más insistimos en que el futuro de Calviá, que está en manos de sus hombres, debe experimentar un cambio. La experiencia que atravesamos no debe repetirse, la problemática actual debe hacernos abrir los ojos, trabajar más en común y buscar nuevos caminos, toda vez que superemos la crisis actual.

Pere Quint

(1) Traducido de "VORA MAR", diciembre 1975, pp. 9 - 13.

Calvià

i la comarca de Ponent

CRONICÓ MEDIEVAL (ss. XIII - XV)

Interrompem aquest mes la cronologia seguida fins ara en aquest Cronicó per tornar arrere fins a l'any 1229, tan decisiu dins la nostra història. I això ho feim per tres motius principals:

- perquè tenim ja recopilat el material corresponent al segle XIII;
- perquè dins poques setmanes es complirà un nou aniversari del desembarc de Jaume I a la nostra comarca;
- perquè aquest any es celebra el VII Centenari de la mort del Rei Conqueridor, i recordant les seves gestes li volem retre homenatge.

V. M.

1 2 2 9

Setembre.- De l'obra de Piferrer-Quadrado (1) reproduïm textualment la següent cronologia de l'arribada de l'exèrcit de Jaume I a la nostra comarca:

"Sábado 8.- Llegada sucesiva de la escuadra, exploración de Santa Ponsa.

Domingo 9.- Descanso al abrigo del Pantaleu; mensaje de Alf.

Lunes 10.- Después de medianoche desembarco general; primer choque con cinco mil sarracenos y muerte de mil quinientos; escaramuza del Rey seguido de veinticinco caballeros aragoneses contra cuatrocientos infieles en un collado; reprensión que sufre de los Moncadas.

Martes 11.- Se pasa tranquilamente; permanece el Rey en sus tiendas de Santa Ponsa, la armada en la Porrassa: sale de la ciudad aquella tarde el grueso del ejército moro, reforzado con las divisiones antes dispersas.

Miércoles 12.- Combate general, muerte de los Moncadas y victoria alcanzada por los cristianos; acampa el ejército al pie de la sierra de Portopí, cena el Rey en la tienda de Oliver de Termens, y visita de noche los cadáveres de los malogrados campeones.

Jueves 13.- Fortalece con trincheras el campamento; trátase de dar sepultura a los difuntos y desde la puesta del sol empiezan los preparativos. La armada salida de la Porrassa, sigue la costa y penetra en Portopí, donde apresa las embarcaciones sarracenas, anclando parte de ella en dicho puerto y parte enfrente de la ciudad.

(1) Pablo Piferrer - José M. Quadrado: "ISLAS BALEARES". Ediciones de ayer. Palma de Mallorca, 1969. Pág. 52, nota.

Viernes 14.- Entierro de los Moncadas al amanecer, en el sitio que la tradición designa al pie de un viejo y solitario pino, a unas dos millas del campo de batalla; y es probable que el mismo día siguiera el ejército su marcha hacia la ciudad..."

1 2 3 6

6 idus març.- Mateu de Sapatello i muller Berenguera, Joan Cantador i Ferrera Tudela fan divisió de béns. Aquests dos darrers, reconeixen que els dos primers tenen la mitat a l'alqueria *Benaati* (2), del terme d'*Andratx* (sic), a la porció del Bisbe de Barcelona. Tenen altres béns a diversos llocs de l'illa.

(RP XIII - 43)

1 2 4 0

6 idus setembre.- Pere Andreu i muller Guillema venen a Bernat Clara munt la mitat del rafal anomenat *Raal de Palomera* (3), terme d'*Andrax*, del qual el comprador ja en té l'altra mitat, tengut a cens (4) de 25 sous malguresos (5) en nom del Bisbe de Barcelona, salvats els drets i fatiga del dit Bisbe. Testimonis: Ferrer de Montanyes, Ramon de Costa, Pere de Rovira i Guillem clergue d'*Andrax*.

(Prot. 343, f. 268 v.)

(2) *Aquesta i altres dades sobre alqueries de la comarca de Ponent, encara que algunes no siguin del terme de Calvià, les transcrivim per l'interés que ofereixen els seus noms, heretats de la toponímia aràbiga.*

(3) *"El rafal anomenat la Palomera --que s'extenia des de Son Martí Alemany a S'Arracó fins al centre de la vall avui anomenada Ca'n Mayol--, fou també cedit pel Bisbe a En Pere de Vich..." Jaume II hi mandà construir l'oratori i hospital de Sant Telm (1279) i una població (1302). (Vegi's: Pere Antoni Mateu Mulet: "LA PALOMERA", Publicació del "Círcol d'Estudis", 1934; pp. 32-35).*

(4) *El domini útil de les propietats (i no el directe) va sofrir molts de traspessos. Quasi totes les terres estaven molt gravades de censos i altres càrregues. En els preus globals de vendes s'han d'entendre compresos aquests alous i censals. Vetaquí distintes modalitats d'aquestes càrregues i servituds:*

Cens: Dret real que es paga al senyor de béns immobles, damunt el fruit d'aquests, a canvi del domini llur o d'un cabal en diners.

Censal: Pensió anual redimible que paguen una persona i els seus successors en virtut d'un capital rebut del qui cobra la dita pensió.

Alou: Quantitat que paga al senyor el possessor de béns donats en emfiteusi, en cas de traspassar-los per venda o per altra manera distinta de l'herència.

Emfiteusi: Cessió perpètua o per llarg temps, d'un immoble, compensada pel pagament d'un cànon anual al qui fa la cessió, conservant-ne ell el domini útil.

Fatiga: Dret de prelació, o d'apropiar-se el senyor del domini directe una finca quan l'emfiteuta vol cedir-la a un altre, i pel mateix preu que aquest anava a adquirir-la.

(5) *Sou: Moneda antiga que valia dotze diners de velló (mescla d'argent i coure) i que era la vintena part de la lliura. Malgurès: Moneda batuda a Malgur, avui Malgone, població situada al NO. de Nimes.*

1 2 4 1

16 calendes desembre (6).- Ferrer Cabot fa donació entre vius a Joan Tintorer d'una partida de cases i farraginal (7) a l'alqueria *Fidi*, tenguda en nom del Bisbe de Barcelona en el terme d'*Andrax*, salvats els drets de dit Bisbe.

(Prot. 342, f. 47 v.)

-- Bernat Provincial (Provençal) estableix per tres anys a (...) una alqueria (...) en el terme d'*Andrax*. Entrega 2 parells de bous amb els seus aparells i arades. Donarà la mitat dels fruits. S'anomenen 20 cabres, 10 ovelles, 15 gallines... (El document està destrossat).

(Prot. 342, f. 49)

1 2 4 2

18 calendes gener.- Guillem de Valldaura i muller Beatriu reconeixen que Pere Colom ha donat al procurador del Bisbe de Barcelona 80 sous malguresos per lluïsmes (8) de l'alqueria *Beniacaf*, terme de Puigpunyent, i li han venuda per 340 sous malguresos.

(Prot. 342, f. 133 v.)

5 calendes novembre.- Ferrera, viuda de Ramon Marrochí, ven a Gisbert, fill de dit Ramon Marrochí, la tercera part d'aquelles 4 morabetinades (9) de terra que dit marit seu tenia en nom del Bisbe de Barcelona. Per 5 sous, salvats els censos, fatiga i drets del dit Bisbe.

(Prot. 342, f. 117 v.)

1 2 4 3

Gener.- Pere de Sant Joan entrega a Pere Muntaner una partida de terra de l'alqueria *Benearabia* (10), tenguda en nom del Bisbe de Barcelona, en el terme de Calvià ("*in termino de Chauyano*"), i li entrega un parell de bous amb relles i aparells, amb els quals conri bé i fidelment d'ara a un esplet. També li dóna un tros de vinya.

(Prot. 342, f. 143)

(6) Els documents del segle XIII es solien redactar en llatí, i les dates segueixen l'antic Calendari Romà, segons el qual el mes es dividia en tres parts: Calendes (primer dia del mes), Nones (el novè dia abans dels Idus), Idus (el dia 13 de cada mes, excepte en els de març, maig, juliol i octubre, que era el 15). El còmput, a partir del dia 14 o del 16 (segons els mesos) era regressiu. Així, per exemple, el 16 (abans de les) calendes de desembre, corresponia al 15 de novembre.

(7) Farraginal: Lloc on hi ha sembrat farratge.

(8) Lluïsmes: Dret que cal pagar al senyor del domini directe quan s'alienen les terres o possessions que d'ell es tenen a cens (castellà "*laudemio*").

(9) Morabetinada: Extensió de terra que valia o pagava de cens un morabetí.

Morabetí: El diner o moneda d'or dels almoràvits (castellà "*morabetín*", "*maravedí*").

(10) Moltes d'aquestes alqueries i rafals de l'Edat Mitjana, de Calvià, encara existien en el segle XVIII, i les posa el Cardenal Despuig al seu Mapa.

Les més difícils de localitzar són les confrontants amb els termes veïnats.

2 calendes març.- Guillem Flamenc entrega a Guillem Arnau l'alqueria *Eslom*, tenguda en nom del Bisbe de Barcelona en el terme de Calvià ("*in termino de Cahuyano*"), i li dóna un parell de bous, una rella (arada) i aparells perquè conri l'alqueria, d'ara a dos esplets. Pagats els drets dels delmes a dit Bisbe sobre el pa, oli, vi i cànynom, tindrà la mitat dels fruits. Igualment li dóna 20 caseres d'abelles, de les que també tindrà la mitat del fruit (mel).

(Prot. 342, f. 164)

1 2 4 6

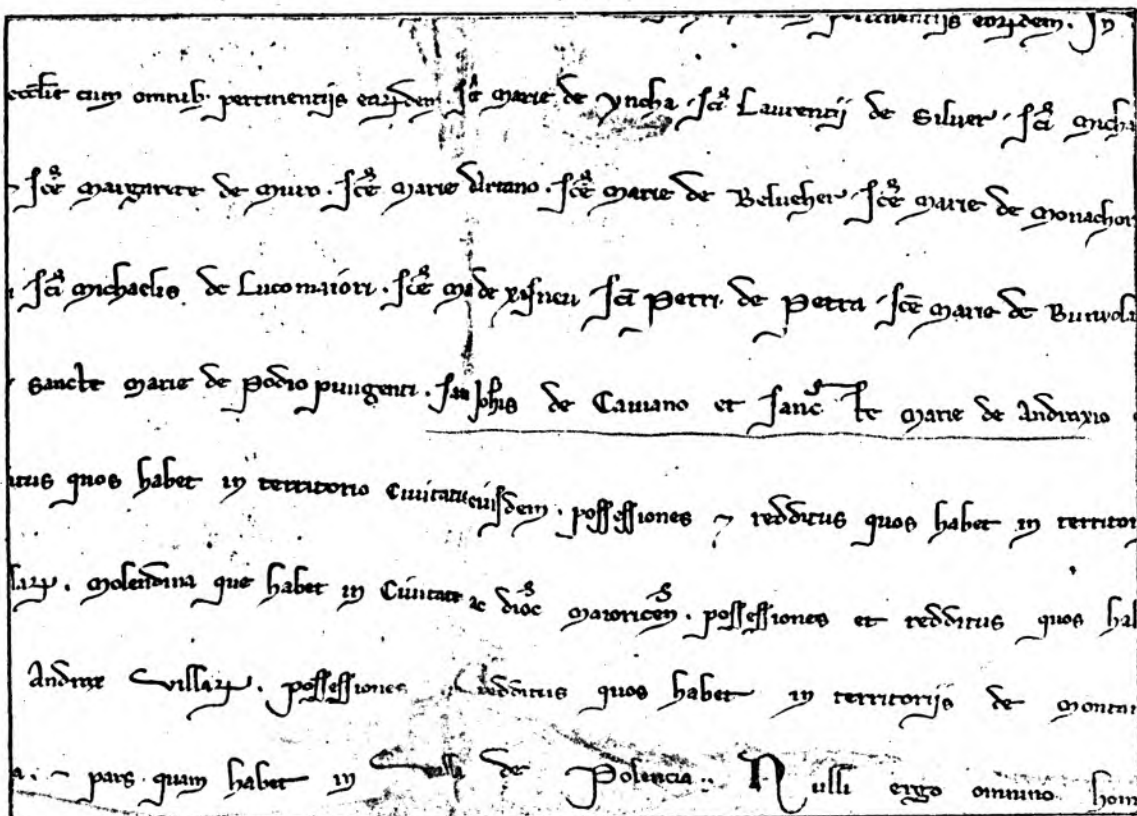
3 calendes desembre.- Jaume de Bargalló i muller Ermessèn estableixen a Duran Siriol i muller Maria aquell honor (11) i vinyes dins el terme alqueria de Bernat Provençal anomenada *Raal Alcurcuxi*. El qual honor i vinyes ho tenen per divisió que feren de dita alqueria *Alcurcuxi* i de l'alqueria de dit Bargalló anomenada *Alcayer*, tengut en nom del Bisbe de Barcelona. Confronta per tres parts (dit honor i vinyes) amb honor de Bernat Provençal, i de la quarta part amb muntanyes vers l'alqueria de Flamenc. Donaran la quinta part dels fruits: pa, vi, lli, cànynom, oli, figues i ametles, pagat l'agrer(12) al Bisbe de Barcelona. Pagaran d'entrada 250 sous malguresos.

(Prot. 343, f. 120)

1 2 4 7

3 calendes juny.- Guillem de Vilardida ven a Bernat Tió la tercera part de l'alqueria *Aletcor* (o *Alacor*), terme o parròquia d'*Andrax*, sota la jurisdicció del Bisbe de Barcelona. Es ven per 650 sous malguresos. Firmà Arnau de Togores, procurador del Bisbe de Barcelona.

(Prot. 343, f. 184)

Fragment de la Bul. la d'Innocenci IV, de 1248, erigint diverses parròquies (Arxiu Capitular).

Al centre s'hi pot llegir: "Sancti Johannis de Cauiano et Sancte Marie de Andraxio!"

(11) Honor: Possessió, finca que es té en arrendament vitalici.

(12) Agrer: Tribut que en l'Edat Mitjana pagava al conrador d'una possessió al senyor, de damunt els productes de la terra conrada.

" V O R A M A R " : Boletín Informativo del CLUB ARTISTICO DEPORTIVO (C A D E) DE PEGUERA.

Nº 26 - Agosto 1976. Director: Pedro Orpí Ferrer.

Depósito legal: P. M. 450 - 1974.

Edición realizada en la Asociación de Vecinos de Peguera.

I N D I C E :

	Pág.
Primera pàgina	1
CADE	2
Peguera, còctel urbà	4
Muchas gracias, Fofó	17
Calvià y su arqueología.	18
Calvià: problema y realidad.	19
Calvià i la comarca de Ponent (Cronicó Medieval)	22
Indices.	26

COLABORAN EN ESTE NUMERO:

Pere Antoni Colom	Ramon Rosselló
Lleonard Muntaner	Josep Rubio A.
Josep Noguerol	Gabriel Tomàs
Pere Orpí	Catalina Tous

PROTECTORES DE "VORA MAR":

HOTEL VILLAMIL	SEBASTIAN TORRENS ESTEVE
MINI-GOLF PEGUERA	JUAN SALOM SIMO
FAMILIA JORDANA	JUAN ESTEVA MIR
HOTEL "CALA FORNELLS"	ANTONIO JUAN PUJOL
HOSTAL FLOR LOS ALMENDROS	HOTEL BELLA COLINA
PANADERIA COLOMAR	BARTOMEU GAYA
CAJA DE AHORROS	APARTAMENTOS ARIANY
HOTEL DON MIGUEL - ROYAL	ESTANCO Nº 1
CAFETERIA FRANCISCO	BANCO DE CREDITO BALEAR
HOSTAL PORCEL	HOTEL VILLA REAL (Camp de Mar)
HOTEL "MAR I PINS"	PERLAS MAJORICA (Peguera)
SUPERMERCADO OASIS	NICOLAS MORELL COTONER
ULTRAMARINOS LOBA	HOTEL PLATERO

Domicilio Social del CADE: Carretera de Andratx s/n PEGUERA (Mallorca)

NOTA: Los artículos aparecidos en este número, expresan únicamente la opinión de sus respectivos autores.

PORTADA: Original de Lleonard Muntaner.